

כמאן — כרבי.

דתניא: רבי אומר: איל אחד האמור כאן, בפרשת אחרי מות, בסדר עבודת יום הכיפורים, הוא אותו האיל האמור בחומש הפקודים, בענין המוספים של יום הכיפורים.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: שני אילים הן, אחד האמור כאן, ואחד האמור בחומש הפקודים.

מאי טעמא דרבי?

דכתיב גם כאן וגם בחומש הפקודים "איל אחד". ו"אחד" הוא קרא מיותר, ללמדך שכונת הכתוב לאיל אחד בלבד.

ורבי אלעזר ברבי שמעון: מאי אחד — שיביא איל מיוחד מובחר שבעדרו.

ורבי — נפקא ליה למובחר שבעדרו בכל הקרבנות מ"מבחר נדריך". [נדריכם. דברים יב]

ורבי אלעזר ברבי שמעון: חד קרא של מובחר הוא בקרבנות חובה, וחד בקרבנות נדבה.

וצריכי להשמיענו דין מובחר בשניהם, לפי שיש צד לומר שהנדבה צריכה להיות מובחרת כדי שתתקבל ברצון, ויש צד לומר שהחובה צריכה להיות מובחרת כדי שיצא יפה ידי חובתו.

שנינו במשנה: קידש ידיו ורגליו.

תנו רבנן: [ויקרא טז] "ובא אהרן אל אהל מועד" — למה הוא בא?

להוציא את הכף ואת המחתה.

שכל הפרשה כולה של סדר העבודה נאמרה ע"א-א על הסדר, חוץ מפסוק זה, שכניסתו להוצאת הכף והמחתה נעשתה מאוחר מהאמור כאן.

מאי טעמא?

אמר רב הסרא: גמירי מהלכה למשה מסיני כי חמש טבילות ועשרה קידושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום.

ואי אמרת כסדרן כתיבי, והוצאת הכף והמחתה היא מיד בסיום העבודות הפנימיות, נמצא שרק פעם אחת מחליף הכהן הגדול את בגדיו מבגדי זהב לבגדי לבן, ואחר כך חוזר לבגדי זהב וממשיך בהם עד גמר עבודתו.

ואם כן, לא משכחת לה אלא שלש טבילות, האחת בבוקר עם תחילת העבודה, והשתיים לפני לבישת בגדי לבן ולאחריהם, ורק ששה קידושין.

מתקיף לה רבי זירא: הרי גם אם נאמר שמוציא מיד את הכף והמחתה, יש עדיין אפשרות שצריך להחליף את בגדי הלבן פעמיים. כי:

ודילמא מפסיק ליה שוב בין זהב ללבן בעשיית השעיר הנעשה בחוץ!?

ויכולה כל הפרשה להאמר כסדר.

אמר אבוי: אמר קרא "ויצא ועשה את עלתו" — מיציאה ראשונה עביד אילו ואיל העם. והיא נעשית בבגדי זהב, ורק לאחריה יתכן לו להכנס להוציא את הכף והמחתה.

רבא אמר: מכאן יש להוכיח שאין הפסוק של הוצאת הכף והמחתה נאמר על הסדר,

שלא יתכן שמיד יוציא את הכף והמחתה, ויעשה את עבודות הפנים כולן בלבישה אחת בלבד של בגדי לבן:

כי אמר קרא בכניסתו להוצאת הכף והמחתה "ובא אהרן אל אהל מועד. ופשט את בגדי הבד".

שאיך תלמוד לומר "אשר לבש", שהרי מילים אלו מיותרות הן. כי כלום אדם פושט אלא מה שלובש?

אלא מה תלמוד לומר "אשר לבש" — ללמד שלבש כבר בפעם אחרת באותו יום ופשטם, וחזר ולבשם.

ומכאן אתה למד שהיתה החלפה קודמת של בגדי לבן לבגדי זהב לצורך הפסקה בעבודות הנעשות בחוץ.

מתקופ לה רבה בר רב שילא לרבא: ואימא דמפסיק ליה בהחלפה הנוספת מבגדי הלבן לבגדי זהב בשעיר הנעשה בחוץ, וישאר הפסוק של הוצאת הכף והמחתה לפי סדר העבודה?!?

אמר ליה רבא: הכתיב "ויצא ועשה את עלתו ועולת העם". שהיא העבודה המפסקת, והיא נעשית לפני הוצאת הכף והמחתה.

ועדיין הויגן בה: וכי כל הפרשה כולה נאמרה על הכפר?

והא קראי כתיבי לפי הסדר הזה [ויקרא טז]:

א. "ואת חלב החטאת [הפנימיות] יקטיר המזבחה".

ב. והדר כתיב בשריפת גופם של פר ושעיר הפנימיים: "ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת".

ואילו אנן תנן שכך הוא הסדר:

א. הרואה את כהן גדול כשהוא קורא — אינו רואה פר ושעיר הנשרפין.

ב. ואילו אמורי הטאת של פר ושעיר הפנימיים, לפי גירסת המשניות — בתר הכי מקטיר להו!

ומשנינן: אכן גם דבר זה נכתב בתורה שלא כסדר.

ולכן, אימא: חוץ מפסוק זה — ואילך.

ותמהינן: ומאי חזית דמשבשת קראי לומר שנכתבו שלא כסדר?

שביש מתניתא, ותקן את גירסת המשנה, ואמור בה ששריפת הפר והאימורין מאוחרת להקטרת אימוריהם!

אמר אבוי: יש להוכיח שהגירסא במשניות היא מדויקת, מהא דאמר קרא לאחר הקטרת האימורים של החטאות הפנימיות שני ענינים:

א. "והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו".

ב. "והשרף אותם [את גופם של הפר והשעיר הפנימיים] יכבס בגדיו".

ויש לנו להקיש את שני המקראות, ולומר:

מה "משלח", האמור לאחר הקטרת האימורים, הכונה היא למשלח דמעיקרא, שעוד לפני הקטרת האימורים הוא שילח את השעיר לעזאזל.

אף "שורף" האמור כאן, משמעותו שורף

אמר רבה: כי מיפטרי רבנן מהדדי כשהיו נפרדים תלמידי החכמים זה מזה לפני צאתם לבתיהם, מבית מדרשם בפומבדיתא, היו נוטלים רשות זה מזה, ואמרי הכי: מחיה חיים יתן לך חיים ארוכים וטובים ומתוקנין.

וכיון שעסקה הגמרא בחיים מתוקנים היא מבארת פסוקים בענין זה:

[תהלים קטז] "אתהלך לפני ה' בארצות החיים".

אמר רב יהודה: ארצות החיים — זה מקום שווקים! שהיה דוד מתפלל בהיותו נע ונד, שיהיו חייו מתוקנים, ויוכל למצוא בקלות את מזונותיו במקום שיש בו שווקים.

[משלי ג] "כי ארך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך".

וכי יש שנים של חיים, ויש שנים שאינן של חיים?

אמר רבי אלעזר: אלו שנותיו של אדם, המתהפכות עליו מרעה לטובה. כאשר האדם מתעשר הוא מרגיש כאילו נעשה חי מתוך המות.

[משלי ח] "אליכם אישים אקרא".

אמר רבי ברכיה: מכך שלא כתה אנשים אלא אישים, יש לנו לומר, כי אלו תלמידי חכמים, שדומין בחולשתם לנשים [אישים בלשון רבים], ועושיין גבורה בכבישת יצרם כאנשים [מהרש"א].

ואמר רבי ברכיה: הרוצה בזמן הזה לנסך יין על גבי המזבח — ימלא גרונו של תלמידי חכמים, יין.

דמעיקרא, שכבר שרף את גוף הפר והשעיר לפני הקטרת אימוריהם.

ומקשה הגמרא: זאת מנין לך?

והרי אדרבה, נאמר את ההיקש לצד ההפוך:

מה שורף דהשתא, אף משלח — דהשתא!

ומשנינן: מדכתיב "והמשלח" בוי"ו החיבור, ולא אמר עתה הכתוב "ושלח את השעיר במדבר, והמשלח את השעיר יכבס בגדיו" — משלח דמעיקרא משמע. שהרי פרשת השילוח של השעיר נכתבה לפני הקטרת האימורים.

רבא אמר: מכאן יש לי ללמוד ששילוח השעיר הוא עוד לפני הקטרת האימורים:

אמר קרא [ויקרא טז] "יעמד חי".

עד מתי יהא זקוק לעמוד חי — עד שעת כפרה של פר ושעיר הפנימיים.

ואימתי שעת כפרה — בשעת מתן דמים, ותו לא. שאין צורך להמתין בשילוחו לאחר הקטרת אימוריהם.

וממשיכה הגמרא בענין שעיר המשתלח:

אתי חזר ובא משלח השעיר לאחר קיום שליחותו.

אם למחרת יום הכיפורים מצאו המשלח בשוק, במקום הילוך רבים, לכהן גדול, הרי הוא מכבדו ברבים, ואומר לו: אישי כהן גדול! עשינו שליחותך.

ואם מצאו בביתו, אומר לו: הקדוש ברוך הוא, שהוא מחיה חיים — עשינו שליחותו!

שנאמר "אליכם אישים אקרא". ומוכח שהספקת צרכיהם של תלמידי חכמים חשובה כהקטרת אישים על המזבח.

ואמר רבי ברכיה: אם רואה אדם שתורה פוסקת מזרעו — ישא בת תלמיד חכם.

שנאמר [איוב יד] "אם יזקין בארץ שרשו ובעפר ימות גזעו —

מריח מים [בני תורה] — יפריח, ועשה קציר כמו נטע".

שנינו במשנה: ויום טוב היה עושה לאוהביו.

תנו רבנן: מעשה בכהן גדול אחד שיצא מבית המקדש, והווי אזלי כולי עלמא בתריה.

כיון דחזיונהו שראו העם לשמיעיה ואבטליון — שבקוהו עזבוהו לדידיה, ואזלי בתר שמעיה ואבטליון.

לסוף אתו שמעיה ואבטליון לאיפטורי מיניה להפרד וליטול רשות דכהן גדול כדי ללכת לביתם.

אמר להן הכהן הגדול לשמעיה ואבטליון שהיו בני גרים: ייתון "בני עממין" לשלם! דהיינו, ברכם לשלום בכינויי "בני עממין" כדי להזכיר עובדת היותם בני גרים.

אמרו ליה: אכן, ייתון בני עממין לשלם — דעבדין עובדא דאהרן, שהם מחזיקים בשלום, ולא ייתי בר אהרן לשלם — דלא עבד עובדא דאהרן.

מתניתין:

א. כהן גדול משמש בעבודת המקדש בשמונה כלים בגדים.

וההדיוט — בארבעה: בכתונת, ומכנסים, ומצנפת, ואבנט.

מוסיף עליו כהן גדול: חשוך, ואפוד, ומעיל וציץ.

ב. בהיות הכהן הגדול לבוש בשמונה בגדים אלו — נשאלין באורים ותומים.

ואין נשאלין באורים ותומים אלא למלך, ולאב בית דין, ולמי שהציבור צריך בו.

גמרא:

תנו רבנן: דברים שנאמר בהן "שש" — חוטן כפול ששה.

ואם נאמרו בו כמה מינים הרי כל אחד מהמינים הוא כפול שש.

"משזר" האמור ברימוני המעיל חוטו כפול שמונה.

מעיל — חוטיו כפולים שנים עשר.

פרכת — עשרים וארבעה.

חושן ואפוד — עשרים ושמונה.

והויגן בה: חוטן כפול ששה — מנא לן?

דאמר קרא [שמות טז] "ויעשו את הכתנת שש... ואת המצנפת שש, ואת פארי המגבעת שש, ואת מכנסי הכד שש משזר".

המשה קראי של פשתן כתיבי כאן [ארבעה שש ואחד בד, שגם הוא פשתן]:

חד — לגופיה, דכיתנא פשתן ניהוו.